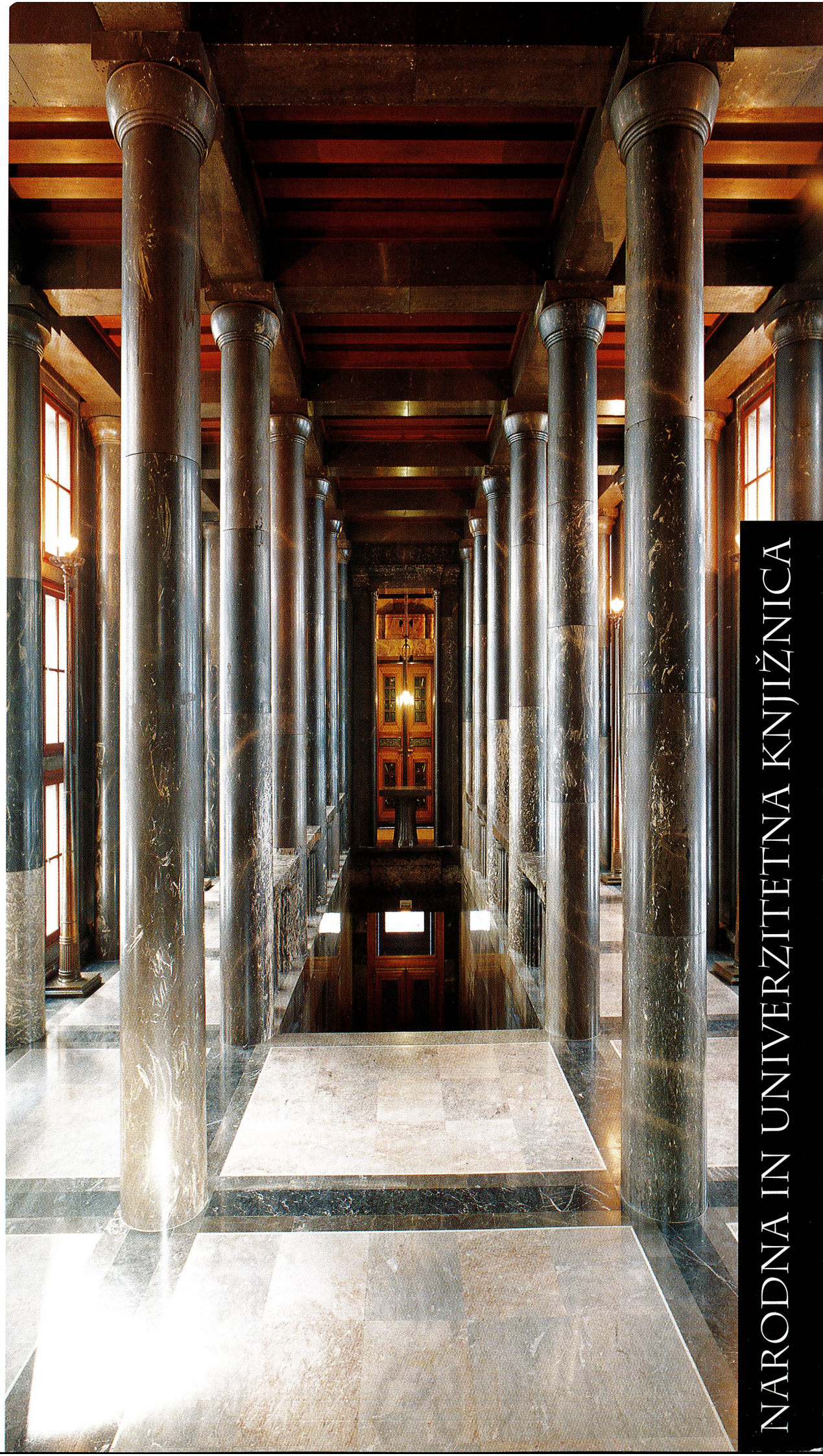

LJUBLJANA

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

2

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

februar 2002

Knjižničarske novice 12(2002)2
ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (01) 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*

Odgovorna urednica: *Vilenka Jakac-Bizjak*
Glavna urednica: *Jelka Kastelic*
Uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*
Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*
Tisk: Tiskarna Littera picta, d.o.o.

Naklada: 640 izvodov. Letna naročnina; naročila in odpovedi pošiljajte pisno na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si.

VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE

RAZMIŠLJANJE O GOVORU BRIANA K. FOLLETTA IN POGOJIH ZAGOTAVLJANJA DOSTOPNOSTI DO ZNANSTVENE PERIODIKE IN PODATKOVNIH ZBIRK V SLOVENSКИH UNIVERZITETNIH IN VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNICAH

V Knjižničarskih novicah objavljamo otvoritveni govor konference LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche), ki povezuje in zastopa interese evropskih nacionalnih, akademskih in raziskovalnih knjižnic. Konferenca LIBER je bila v obdobju od 3. do 7. julija 2001 v Britanski knjižnici v Londonu. Govoril je ugledni britanski znanstvenik s področja bioloških ved in bibliotekarstva, prof. sir Brian K. Follett, avtor slovite publikacije "Follett Report", ki je izšla leta 1993 in v kateri je podana vizija razvoja britanskih akademskih knjižnic. V otvoritvenem govoru je poudaril pomen knjižnic in njihovih zbirk za raziskovalno delo in izrazil razočaranje nad zaostajanjem velikih britanskih knjižnic za ameriški pri finančnih sredstvih za nabavo serijskih publikacij. Poudarja, da imajo velike ameriške univerzitetne knjižnice naročenih 40.000 serijskih publikacij, britanske pa le 10.000 in, da je potrebno razliko zmanjšati. Po njegovem mnenju kot znanstveniku na področju biologije so knjižnice prav tako pomemben del infrastrukture kot novi sinhotron ali pripomočki za molekularno biologijo. Knjižnica mora

postati vhod, skozi katerega raziskovalci vstopajo. Ponuditi jim je potrebno velik izbor gradiva in iskalnih orodij ter možnost, da se sami odločijo, kaj potrebujejo. Poudarja tudi, da je bila zagotovitev hitrega dostopa do vseh informacij, ne glede na to, v kateri obliki so, skozi stoletja osnovna naloga univerzitetnih knjižnic. Ugotavlja tudi, da imajo v Veliki Britaniji gledano z vidika raziskovalcev preveč univerz in premalo knjižnic in da knjižnice niso dovolj dobro financirane. Predlaga zagotovitev vsaj trikrat večjega proračuna za nabavo periodike.

S pogledi Briana Folletta na pomen knjižničnih zbirk, posebno serijskih publikacij za raziskovalno delo smo seznanili tudi Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport dr. Lucijo Čok in državnega sekretarja na Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport prof. dr. Staneta Pejovnika v upanju, da se bosta zamislila nad katastrofalno situacijo, v kateri smo se v letu 2001 znašle visokošolske in univerzitetne knjižnice obeh slovenskih univerz ter uredila financiranje znanstvene periodike in podatkovnih zbirk.

Naslovi znanstvene periodike in podatkovnih zbirk v slovenskih visokošolskih in univerzitetnih knjižnicah so bili vsa leta skrbno koordinirani, tako da ni prišlo do podvajanja naročil. Knjižnice obeh slovenskih univerz so delovale kot celota, ki je z medknjižnično izposajo posredovala članke iz revij, ki so bile dostopne, v katerikoli izmed knjižnic v skupnem sistemu. Veliko naporov je bilo s strani knjižnic vloženih v dogovarjanje z dobavitelji za najugodnejše cene. V veliko pomoč nam je pri znanstveni periodiki in podatkovnih zbirk sistem COBISS, ki je poleg drugih prednosti omogočil uresničiti načelo transparentnosti porabe sredstev, o katerem se zadnje leto veliko pogovarjamo pri vključevanju v Evropo. Knjižničarji smo ob vsakem naslovu znanstvene

periodike in podatkovnih zbirk vnesli ceno. V primerih, ko smo opazili, da ima katera izmed knjižnic v sistemu pri posameznem naslovu višjo ceno kot druge, so poskušale doseči nižjo ceno pri svojem dobavitelju tudi druge knjižnice. V zadovoljstvo bi nam bilo, če bi se po sistemu transparentnosti porabe sredstev, ki je bil razvit za področje znanstvene periodike in podatkovnih zbirk, zgledovali tudi na drugih področjih.

O problemu financiranja znanstvene periodike smo se knjižničarji pogovarjali tudi na konferenci LIBER. Ob zaključku konference smo ugotovili veliko razliko med položajem in vizijo britanskih akademskih knjižnic ter med položajem, v katerem smo se letos znašli uporabniki znanstvene periodike ter podatkovnih zbirk in knjižničarji Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru, potem ko nam je bilo na 4. seji Komisije za knjižnično informacijsko dejavnost dne 22. 5. 2001 v sejni sobi Ministrstva za šolstvo, znanost in šport sporočeno, da za znanstveno periodiko in podatkovnih zbirk ne bo nobenih finančnih sredstev v letu 2001. O perečem problemu financiranja smo slovenski knjižničarji junija, julija in avgusta razpravljali na številnih sejah komisij, svetov, senatov in upravnih odborov na univerzah, sklepi pa so bili posredovani Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport, s problematiko pa so seznanili tudi poslance državnega zbora. V začetku novembra 2001 so univerzitetne in visokošolske knjižnice prejele s strani Ministrstva za šolstvo, znanost in šport pripravljene pogodbe, ki so zagotavljale do 49 % lanskega pogodbenega zneska z obrazložitvijo, da je bila zaradi izrednih težav pri zagotavljanju proračunskih sredstev za ta namen potrebna prerazporeditev sredstev med proračunskimi postavkami MŠZŠ, za kar je dala Vlada Republike Slovenije soglasje šele 8. 11. 2001. Financer MŠZŠ je s podpisom pogodbe prevzel obveznost

poravnati pogodbeni znesek v roku 30 dni, to je do 8. 12. 2001. Univerzitetna knjižnica Maribor in nekatere visokošolske knjižnice do 10. 1. 2002 še niso prejele v pogodbi določenih sredstev in niso mogle obnoviti naročil znanstvene periodike in podatkovnih zbirk za leto 2002.

Razmišljanje ob govoru Briana K. Folletta in katastrofalnih pogojih zagotavljanja dostopnosti do znanstvene periodike in podatkovnih zbirk v slovenskih univerzitetnih in visokošolskih knjižnicah zaključujemo z mnenjem uglednih evropskih bibliotekarjev, ki so se udeležili konference LIBER. Bibliotekarji ugotavljajo, da v velikem številu držav varčujejo pri porabi proračunskih sredstev, vendar pa zmanjševanje ali celo popolna ukinitve namenskih sredstev za znanstveno periodiko in podatkovnih zbirk na pragu 21. stoletja nikakor ne more biti prva postavka varčevanja, saj je zagotovitev dostopnosti do teh informacijskih virov kot podpora izobraževalnemu in znanstveno-raziskovalnemu delu primarna naloga univerzitetnih in visokošolskih knjižnic, ki je navedena v temeljnih pravnih aktih in razvojnih načrtih.

dr. Irena Sapač,
UKM

"KAKO BOMO ZADOVOLJILI NAŠE RAZISKOVALCE?"

Otvoritveni govor na konferenci

Liber

3. julij 2001

Hvala za povabilo in za priložnost, da vam povem nekaj misli o prihodnosti univerzitetnih knjižnic. Za tiste, ki niso profesionalci, podrobnosti niso pomembne, zato se bom osredotočil na strateška vprašanja, s katerimi se soočamo.

Uvod

Velik izziv za nas je, kako raziskovalcem zagotoviti neoviran in hiter dostop do vseh informacij ne glede na to, ali so v tiskani ali elektronski obliki. To so bile skozi stoletja osnovne naloge univerzitetnih knjižnic in zastavlja se vprašanje, zakaj je ravno zdaj to tako velik izziv. Mislim, da je to resnično pereč problem, ker se veliko dejavnikov pojavlja istočasno. Naj jih nekaj naštejemo:

Dejavniki sprememb

1. Vlade ocenjujejo, da je "raziskovanje in njegov razvoj v poslovno prakso" glavni dejavnik v nadaljnjem narodovem razvoju. Ta razvoj se je začel že pred desetletjem in pomeni, da vlade vlagajo več denarja v:

- povečanje števila raziskav, posebej na področju biologije;
- pospeševanje industrijskih raziskav in razvoja z različnimi davčnimi olajšavami;
- vzpodbujanje znanstvenikov za razvoj izumov v patente in za razvoj podjetij;
- razvoj infrastrukture - tukaj pa nastopimo mi, saj so po mojem mnenju knjižnice prav tako pomemben del infrastrukture kot nov

sinhrotron ali pripomočki za molekularno biologijo.

2. Število objavljenih raziskav je vedno večje in že zaradi tega so knjižnice pod velikim pritiskom. Tudi največje knjižnice – recimo Britanska knjižnica ali Harvard – ne morejo več zbirati vsega gradiva. Zadeva je še toliko slabša, če stvari podrobneje analiziramo. V večini primerov so univerze majhna podjetja z vsemi kulturnimi in izobraževalnimi prednostmi ter slabostmi, ko gre za nudenje glavnih infrastrukturnih zmogljivosti, kakršne imajo knjižnice. Poglejmo nekaj statističnih podatkov, ki to poudarjajo:

Univerza Harvard ima 14 milijonov enot knjižničnega gradiva, vsako leto pridobi dodatnih 300.000 enot, naročena je na 100.000 serijskih publikacij in letno porabi 70 milijonov dolarjev. Tipična elitna šola skupine "velikih deset" (na primer Wisconsin) ima 5 milijonov enot knjižničnega gradiva, vsako leto pridobi dodatnih 150.000 enot, naročena je na 40.000 serijskih publikacij in letno porabi 30 milijonov dolarjev. V Veliki Britaniji ima državna univerza 2 milijona enot knjižničnega gradiva, letno jih pridobi dodatnih 30.000, naročena je na 10.000 serijskih publikacij in letno porabi 6 milijonov dolarjev. Celo slavna knjižnica Bodleiana v Oxfordu bi bila po statistiki komaj med desetimi najboljšimi univerzitetnimi knjižnicami v Združenih državah Amerike.

Ta statistika opozori na dva problema. Prvič – v Veliki Britaniji so univerzitetne knjižnice majhne (če gledamo iz vidika raziskovalcev imamo mogoče preveč univerz, vendar premalo knjižnic) in drugič – niso dovolj dobro financirane. Rezultat tega je predvsem njihova nezmožnost kupovati serijske

publikacije. Svetovno znane univerze kupijo najmanj 40.000 naslovov serijskih publikacij letno. V Veliki Britaniji dosežeta to številko samo Cambridge in Oxford, vse druge univerze pa le redko presežejo 10.000 naslovov serijskih publikacij letno. Mislim, da moramo – seveda brez velikodušnosti vsake univerze posebej, ki bi za začetek morala zagotoviti vsaj trikrat večji proračun za nabavo periodike – poiskati alternativne rešitve, če želimo doseči naše prijateljice preko Atlantika.

3. Rast cen periodike je trikrat večja kot splošna inflacija. Za to je delno krivo tako povečanje števila izdanih publikacij kot tudi dejstvo, da je založništvo visoko profitna dejavnost. Akademiki morajo objavljati svoje prispevke, saj so njihove kariere neposredno odvisne od kakovosti in včasih celo od količine objavljenih del. Končni rezultat je trg prodajalcev. Knjižnice so stalno prisotne v javnem sektorju, vendar imajo mnogo manj možnosti, da svojim uporabnikom vsilijo tržne dejavnike (na primer zaračunati jim vsak obisk). Vlade tega ne vidijo in samo še stopnjujejo nepopustljiv pritisk na proračun knjižnic.
4. Končno sta tukaj tudi svetovni splet in informacijska tehnologija! Ni dvoma, da se informacijska tehnologija vsak dan razvija in da je tudi veliko novih člankov vsak dan napisanih na to temo. Za nas je najpomembnejše dejstvo, da lahko vsak povsod vse objavi in da je vsakomur vse dostopno neposredno, tako da knjižnic sploh več ne potrebujejo. Eden ali oba razloga lahko spremenita univerzitetne knjižnice do neprepoznavnosti in če bi komercialni dobavitelji vstopili na

ta trg, bi lahko veliko funkcij knjižnic celo izginilo. Do sedaj se to še ni zgodilo in preveliko število novega raziskovalnega gradiva, ki se vsak dan dodaja fondu, onemogoča razvoj grobega poslovnega modela. Kakorkoli, trendi so jasno vidni in raziskovalci bodo zagotovo izbrali najbolj primeren vir informacij – brez posebne navezanosti na lastno univerzitetno knjižnico.

Glavne želje in potrebe raziskovalcev

Nekaj pa vendarle ostaja in mogoče se bo prav to izkazalo za najbolj pomembno in trajno stvar: zagotovljena je kakovost raziskav. Če vprašate mlade učitelje, kako vidijo svojo prihodnost, jo bodo videli v elektronskem svetu. Želijo si, da bi jim bila vsebina revije dostopna brez velikega truda in da bi imeli na voljo visoko razvita iskalna orodja. Prav tako bi radi raziskovali le določena področja, ne da bi pri tem morali prebirati 6.000 člankov tedensko. Te želje so vidne pri vseh vedah razen humanistike, kjer se še odločajo o prihodnosti in o tem, do kolikšne mere bodo stvari prenesli v izključno elektronsko obliko. Humanisti si želijo nekaj drugega, ne pa elektronskega sveta. Želijo si stalno število osnovnega raziskovalnega gradiva, ki bo na voljo v elektronski obliki, tako da bodo namesto obiskov v knjižnici lahko raziskovali na svetovnem spletu. Ta odnos do osnovnega raziskovalnega gradiva se lahko razširi tudi na druga področja, kjer se velike količine podatkov proizvajajo elektronsko, na primer: vremenska napoved, fizika in genetika. Kakorkoli, osnovna želja je zagotovljena kakovost, kar je dobro, saj družba nikoli ne sme doseči stopnje, na kateri bi bila verodostojnost strokovnih člankov vprašljiva.

Možne rešitve

O teh stvareh je lahko govoriti, toda kje so dejansko rešitve za nas v univerzitetnih knjižnicah? Naj naštejemo nekaj svojih zamisli:

1. Ekonomskega in znanstvenega razvoja ne moremo napovedati, lahko pa ohranimo našo vlogo pri hranjenju izključno visoko kakovostnega gradiva.
2. V prihodnosti bi morali zagotoviti hibridno knjižnico. Knjižnica bi tako postala vhod, skozi katerega raziskovalci vstopajo. Nato jim ponudimo velik izbor gradiva in zmogljivih iskalnih orodij, ki jim omogočajo iskanje med gradivom in možnost, da se sami odločijo, kaj potrebujejo. Upam, da bodo morali priti v knjižnico in se poglobiti v knjigo, vendar je bolj verjetno, da bodo imeli na voljo tudi članek v elektronski obliki. Že na moji stari univerzi je več kot 50 % revij dostopnih v elektronski obliki. Druga možnost je, da bi našli gradivo v drugih elektronskih knjižnicah, ki se nahajajo v različnih univerzitetnih knjižnicah, in si bodo iz spoštovanja do matične knjižnice to gradivo priskrbeli preko nje ali nacionalne zbirke, ki hrani tudi gradivo iz celega sveta. Prav tako bi lahko prišli do starih številčk revij, ki so bile digitalizirane. Končno pa bi lahko raziskovalci – in mislim, da bi bilo to odločilno – želeli imeti dostop do vseh osnovnih podatkov, zbranih na nacionalni in mednarodni ravni. Naša naloga – naloga univerzitetnih knjižnic – je, da ugodimo tem zahtevam raziskovalcev. Sliši se zelo težko, vendar v bistvu večinoma to že delamo.
3. Povsod po svetu se ta model že razvija in izboljšuje, a nekateri izmed nas na to vseeno gledamo

malo drugače, saj vemo, da smo lahko uspešni le, če povežemo vse te funkcije, ki bi jih knjižnica naj imela.

Podporna skupina univerzitetnih knjižnic

Po celem svetu spremljamo razvoj sodelovanja. Sodelovanje se razvija iz več razlogov: zaradi ekstremnih razdalj med knjižnicami v deželah z redko naseljenim prebivalstvom (Avstralija), zato ker se narod trudi preskočiti iz številnih univerzitetnih knjižnic na manj osrednjih z večjim pomenom (Kitajska) ali pa ker želi določena regija povečati svoje že tako močne vire informacij (Konzorcij velikih deset univerz srednjega zahoda + Chicago).

Pri nas v Veliki Britaniji smo v zadnjih desetih letih vzpodbujali močnejše sodelovanje med našimi univerzitetnimi knjižnicami. Vse skupaj se je začelo s poročilom izpred osmih let, pri katerem smo sodelovali nekateri izmed nas. Rezultat so bile večja prepoznavnost univerzitetnih knjižnic (pomemben politični vidik je, da so knjižnice del večje institucije), pobuda za ustanovitev elektronskih knjižnic, oblikovanje distribuiranih nacionalnih elektronskih zbirk (DNER), odločitev za ustanovitev določenih knjižnic, ki bi s politiko odprtih vrat omogočile dostop raziskovalcem iz drugih univerz in končno tudi priprava terena za nadaljnje spremembe v tem desetletju. Do sedaj so bili ti načrti uspešno izpeljani in so nam dali vzpodbudo za nadaljnje delo.

Naš naslednji korak bo vzpodbuditi in še bolj utrditi sodelovanje med univerzitetnimi knjižnicami in sicer v sodelovanju z Britansko knjižnico in dvema manjšima nacionalnima knjižnicama v Aberystwythu in Edinburgu. Pritegniti k sodelovanju nacionalne in univerzitetne knjižnice je velik korak. Posledica sodelovanja je odločitev, da ustanovimo tako imenovano "Podporno skupino

univerzitetnih knjižnic". Uganite, kdo bo predsednik! Zraven mene bodo v vodstvu še nekateri drugi sodelavci – Lynne Brindley, Reg Carr iz Bodleiane in Michael Anderson iz Univerze v Edinburgu. Smo resnično "uradni" odbor, ki so ga ustanovili upravni odbori štirih univerz in Britanska knjižnica.

Iz naših vizij je razvidno, kaj so naše naloge:

1. Zadolženi smo za oblikovanje takšne nacionalne strategije, da bodo imeli britanski raziskovalci stalen in nemoten dostop do vseh vrst informacij, tako v tiskani kot tudi v elektronski obliki.
2. Razviti moramo nacionalni program, ki bo omogočal najboljše sodelovanje med univerzitetnimi knjižnicami in obenem misliti na financerje, ki bodo to tudi omogočili.
3. Posledica bo verjetno razvoj modela hibridne knjižnice, ki bo uporaben v celi državi.
4. Z dobrim sodelovanjem moramo usmerjati dolgoročno upravljanje in razvoj raziskovalnih zbirk. Ta točka se nanaša na moje prejšnje razmišljanje o relativni majhnosti angleških knjižnic z vidika nakupa periodike in knjig. Vemo, da bo to celotno sodelovanje uspešno, toda ocenjujemo, da bodo spremembe potekale prepočasi.
5. Razviti moramo nacionalno elektronsko knjižnico, v kateri bodo imele pomembno mesto distribuirane nacionalne elektronske zbirke (DNER).
6. Poiskati moramo nacionalno strategijo za digitalizacijo že obstoječih zbirk primarnega raziskovalnega gradiva.
7. Izdelati moramo nacionalni projekt za ohranitev tako imenovanih zapuščinskih zbirk.
8. Svetovati moramo, kje najti informacije in razviti moramo

kritično podprte zahteve, ki lahko segajo od iskanja po katalogih do uporabe zahtevnejših iskalnih orodij v naših hibridnih knjižnicah.

9. Na koncu pa moramo povezati naše dosežke z dogajanjem po svetu.

Pravzaprav je zelo pogumno govoriti o teh stvareh. Kljub vsemu sem optimističen in mislim, da nam bo uspelo narediti še en korak k boljšemu sodelovanju med našimi knjižnicami. Katerokoli rešitev bomo našli – z njo bomo raziskovalcem pomagali, da bodo še naprej pripomogli k našem razumevanju tega neverjetnega univerzuma in planeta, na katerem živimo.

Brian K. Follett,
Predsednik Filozofskega in
humanističnega odbora

prevedla:
Mateja Škofljanec,
UKM

IZOBRAŽEVANJE

PRIZNANJA KVALIFIKACIJ BIBLIOTEKARSKE STROKE

Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke je na svoji seji dne 12. 11. 2001 podelila strokovne bibliotekarske nazive naslednjim knjižničnim delavcem:

- **Vlasti Stavbar**, delavki Univerzitetne knjižnice Maribor, strokovni naziv *bibliotekar specialist*
- **Marini Hrs**, delavki Matične knjižnice Izola, strokovni naziv *višji bibliotekar*
- **Vladimiru Henriju Knezu**, delavcu Knjižnice Ivana Potrča, Ptuj, strokovni naziv *višji bibliotekar*
- **Tatjani Oset**, delavki Knjižnice Šentjur, strokovni naziv *višji bibliotekar*
- **Majdi Primožič**, delavki Knjižnice Jožeta Mazovca, Ljubljana, strokovni naziv *višji bibliotekar*
- **Metki Kodrič**, delavki Občinske matične knjižnice Šmarje pri Jelšah, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Liljani Klemenčič**, delavki Knjižnice Ivana Potrča, Ptuj, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Heleni Kovačič Pižmoht**, delavki Knjižnice Ivana Potrča, Ptuj, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Vesni Racman Radovanovič**, delavki Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Metki Sraka**, delavki Pokrajinske in študijske knjižnice Murska

Sobota, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*

- **Jani Štromajer**, delavki Knjižnice Ivana Tavčarja, Škofja Loka, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Tatjani Šmid**, delavki Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Martini Gostinčar**, delavki Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Tatjani Bertoncej**, delavki Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Doris Požeš**, delavki Matične knjižnice Izola, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Marjanci Vežnaver - Kljun**, delavki Valvasorjeve knjižnice Krško, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Karlu Šavlu**, delavcu Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota, strokovni naziv *knjižničarski referent*
- **Suzani Lukovnjak**, delavki Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota, strokovni naziv *knjižničarski referent*
- **Tamari Pišek**, delavki Knjižnice Ivana Potrča, Ptuj, strokovni naziv *knjižničarski referent*
- **Miri Jazbec**, delavki Knjižnice Šentjur, strokovni naziv *knjižničarski referent*
- **Andreji Bosio**, delavki Knjižnice Šentjur, strokovni naziv *knjižničarski referent*
- **Avguštini Grobin**, delavki Knjižnice Šmarje pri Jelšah, strokovni naziv *knjižničarski referent*

Čestitamo!

SPLOŠNE KNJIŽNICE

KAJ ŽE? ... KDAJ ŽE? ... V LETU 2002

**Desetletje za novo kulturo miru in
nenasilja za otroke sveta.** Progl. ZN.

2002 – **mednarodno leto ekoturizma.**
Progl. ZN.

2002 – **mednarodno leto gora.** Progl.
ZN.

2002 – **mednarodno leto OZN za
kulturno dediščino.** Progl. ZN.

**Salamanca – evropsko mesto kulture
2002**

- 30 let revije *Otrok in knjiga*.
- 10 let *Slovenske sekcije IBBY* (Mednarodna zveza za mladinsko književnost).
- Začetek praznovanja *50-letnice IBBY* (ustanovljena 1953).

Obletnice pisateljev:

- Smiljan Rozman (28.01.1927 -) *75-letnica rojstva*
- Jože Šmit (01.02.1922 -) *80-letnica rojstva*
- Ela Peroci (11.02.1922 – 18.11.2001) *80-letnica rojstva*
- Marijan Tršar (17.02.1922 -) *80-letnica rojstva*
- Anton Ingolič (05.01.1907 – 11.03.1992) *10-letnica smrti*
- Anton Aškerc (09.01.1856 – 10.06.1912) *90-letnica smrti*
- Arhar Vojan Tihomir (20.07.1922 -) *80-letnica rojstva*
- Janko Kersnik (04.09.1852 – 28.07.1897) *150-letnica rojstva*
- Karel Destovnik Kajuh (19.12.1922 – 22.02.1944) *80-letnica rojstva*

Knjižni sejmi:

21.–24. marec:

Knjižni sejem v Leipzigu

10.–13. april:

Sejem knjig za otroke v Bologni

20.–26. maj:

Bologna po Bologni, Ljubljana

9.–14. oktober:

Knjižni sejem v Frankfurtu

6.–13. november:

*Frankfurt po Frankfurtu,
Ljubljana*

27. november – 02. december:

*Slovenski knjižni sejem,
Ljubljana*

Projekti:

- **Evropa v šoli.** Natečaj 2001–2002: *"Naša zgodovina – naša evropska prihodnost"*. Rok za oddajo del na naslov regionalnih nosilcev natečaja je 1. marec 2002. Zaključek junija.
- **Slovenski knjižni kviz 2002:** *Anton Ingolič in Štajerska*. Predstavitev in razdelitev gradiva v tiskani obliki in na internetu 13. marca 2002 v Pionirski knjižnici v Ljubljani. 17. septembra zaključek reševanja po SIK. Državna zaključna prireditev in snemanje TV oddaje, v organizaciji Bralne značke bo oktobra v Ljubljani.
- **Moja najljubša knjiga 2002:** Izbor mladih. Osrednje SIK posredujejo izbore Pionirski knjižnici v Ljubljani do 8. februarja 2002. Svečana proglasitev najljubše knjige bo 2. aprila 2002 v Pionirski knjižnici v Ljubljani.
- **Knjižnica vesolje – zakladov:** 1. marca zaključimo vpise učencev 5. in 6. r. Od 2. do 23. aprila podelitve knjižnih nagrad.

Januar - Prosinec

1. Novo leto. Svetovni dan miru

Februar - Svečan

8. Prešernov dan – slovenski kulturni praznik
12. Pust
14. Valentinovo

Marec - Sušec

8. Mednarodni dan žena
12. Gregorjevo
13. Začetek akcije Slovenski knjižni kviz 2002: Anton Ingolič in Štajerska v Pionirski knjižnici v Ljubljani
20. Začetek pomladi
21. Svetovni dan poezije. Mednarodni dan boja proti rasizmu
22. Svetovni dan voda
23. Svetovni dan meteorologije
27. Svetovni dan gledališča
31. Velika noč

April – Mali traven

2. Mednarodni dan knjig za otroke. Rojstni dan Hansa Christiana Andersena. "Stopnice iz knjig" – poslanica in razstava "10 let Slovenske sekcije IBBY" ter svečana proglasitev "Moje najljubše knjige 2002" v Pionirski knjižnici v Ljubljani
 20. Dan slovenske knjige
 22. Svetovni dan Zemlje. Dan slovenskih tabornikov
 23. Svetovni dan knjige in avtorskih pravic. Otvoritev nove knjižnice v Aleksandriji
 29. Mednarodni dan plesa
- Simpozij: Poezija in otroštvo. Zagreb. Org. Hrvaška sekcija IBBY in Knjižnice grada Zagreba.*

Maj – Veliki traven

1. Praznik dela
3. Svetovni dan svobode tiska
6. Svetovni dan babic
8. Mednarodni dan Rdečega križa
9. Mednarodni dan zmage nad fašizmom. Dan Evrope
10. Mednarodni materinski dan
15. Dan družine
18. Svetovni dan muzejev
24. Evropski dan parkov
- 30., 31. Simpozij ob 30-letnici izhajanja revije Otrok in knjiga: Iskanje mitskega v sodobni mladinski književnosti. Maribor.

Junij – Rožnik

5. Svetovni dan varstva okolja
21. Začetek poletja
25. Dan slovenske državnosti

Julij – Mali srpan

- 29.7. – 1.8. 19. svetovni kongres o branju. Edinburgh. Škotska.

September - Kimavec

8. Svetovni dan pismenosti
17. Dan zlatih knjig. Začetek bralne sezone za Bralno značko
19. Mednarodni dan miru
23. Začetek jeseni
26. Evropski dan jezikov. (Progl. Svet Evrope)
- 29.9. – 3.10. 28. kongres IBBY: Otroci in knjige – svetovni izziv. Basel, Švica

Oktober - Vinotok

1. Mednarodni dan starejših
2. Svetovni dan otroka
5. Mednarodni dan otroka. Svetovni dan učiteljev
15. Mednarodni dan šolskih knjižnic
24. Dan OZN
31. Dan reformacije

14. – 16. Strokovno posvetovanje
ZBDS: Knjižnice in
javnost. Bled.

November - Listopad

1. Vsi sveti – dan spomina na
mrtve
26. Strokovno posvetovanje
Bralnega društva Primorske:
Branje med oceno, recenzijo in
kritiko. Sežana.

Okoli besede. Srečanje mladinskih
pisateljev in podelitev večernice v
Murski Soboti.

December - Gruden

1. Svetovni dan boja proti aidsu
5. Svetovni dan prostovoljcev
10. Dan človekovih pravic
22. Začetek zime
23. Dan slovenske ustavnosti
25. Božič
26. Dan samostojnosti

Tanja Pogačar,
Knjižnica Otona Župančiča,
Enota Pionirska knjižnica

JUBILEJNI KONGRES IBBY V BASLU.

Začetek praznovanja 50-letnice IBBY (International Board on Books for Young People), ki je bil uradno ustanovljen 1953 bo na kongresu v Baslu, ki bo v času od 29. septembra do 3. oktobra 2002. Tokratni že 28. kongres IBBY ima poseben status, saj ga ne organizira ena od nacionalnih sekcij, kot je bila to praksa doslej, ampak ga pripravlja poseben kongresni odbor. Člani kongresnega odbora so predsednica IBBY, Tayo Shima in vsi člani sedanjega izvršnega odbora IBBY, med njimi tudi slovenski predstavnik, urednik pri Založbi Mladinska knjiga, **Vasja Cerar**.

Sponzorji kongresa so: Avstrijsko zvezno kanclerstvo, Švicarski filatelistični sklad, Baselski mestni svet in loterijski sklad, Baselski okrajni svet in loterijski sklad, banka Baumann v Baslu, baselska založba Schwalbe & Co, Dr. V. Frank-Steiner iz Basla, Bayard Presse iz Pariza, Seuil Jeunesse iz Pariza, Danski bibliotekarski center iz Kopenhagna, založba Groundwood iz Toronta, Asahi Shimbun iz Tokija, Nissan Motor Co. iz Tokija.

Pokroviteljice kongresa so:

- Njeno Veličanstvo japonska cesarica Michiko
- Suzanne Mubarak iz Egipta
- Ruth Dreifuss, švicarska ministrica za izobraževanje in kulturo

V času kongresa bodo v Kongresnem centru v Baslu predstavljene najpomembnejše aktivnosti IBBY z razstavami, publikacijami in slovesnostmi.

Nagradi Hansa Christiana Andersena 2002, pisatelju in ilustratorju za celoten opus bosta podeljeni na otvoritveni slovesnosti kongresa. Z razstavo in publikacijo pa bodo predstavljeni vsi dosednji dobitniki Andersenove nagrade od leta 1956 dalje. Vsi dosednji Andersenovi nagrajenci so vabljeni gostje kongresa.

Podeljene bodo nagrade *IBBY častna lista 2002*, pisateljem, ilustratorjem in prevajalcem. Nagrajene knjige bodo razstavljene in predstavljene v katalogu.

Z razstavo, katalogom in posameznimi predstavitvami bodo prikazani projekti, ki so bili odlikovani z letošnjo *IBBY-Asahi nagrado za promocijo branja*.

V posebni publikaciji bodo predstavljene poslanice, teksti in plakati, ki so nastali v počastitev mednarodnega dneva knjig za otroke, od leta 1969 dalje. Plakati bodo v kongresnem centru tudi razstavljeni.

IBBY dokumentacijski center za knjige za prizadeto mladino iz Osla na

Norveškem bo predstavil izbor "najboljše od najboljšega", izbor knjig namenjenih otrokom s posebnimi potrebami in tistim, ki z njimi živijo.

Uredništvo revije *Bookbird*, ki jo IBBY izda štirikrat letno, bo kot vedno doslej do kongresa pripravilo tematsko številko posvečeno Andersenovim nagrajencem in kandidatom za Andersenovo nagrado 2002.

Strokovni del kongresa, katerega moto je: **Otroci in knjige – svetovni izziv** bo potekal ob plenarnih referatih, na seminarjih in okroglih mizah. Poskrbljeno bo za prevode v angleški, nemški, francoski in španski jezik.

Otvoritveni govor bo pripadel Petru von Mattu, profesorju germanistike na züriški univerzi. Naslov njegovega referata je: "Kaj je bilo preje: kura ali jajce? Predstave mladih o nastanku sveta."

Lilia Ratcheva-Stratieva, založnica, pisateljica in prevajalka iz Bolgarije, sedaj tudi ena od urednic revije *Bookbird*, bo v referatu: "Mladinska literatura za boljši svet. Ali lahko otroci rešijo svet? Ali lahko knjige za otroke spremenijo svet?" poudarila pomen, ki ga je imela knjiga po drugi svetovni vojni. Prav to dejstvo je tudi spodbudilo nastanek IBBY. Andersenova nagrajenka Ana Maria Machado je poimenovala svoj referat: "Mladinska literatura: most med odraslimi in otroki." Jeffery Garrett, nekdanji glavni urednik revije *Bookbird*, iz ZDA, se v svojem referatu: "IBBY nagrade in izbori", vprašuje: "Ali lahko obstojajo mednarodni standardi za odličnost?" Nouchine Ansari, profesor bibliotekarstva in generalni sekretar Sveta za mladinsko literaturo v Iranu bo govoril o: "Pravici do knjig kot globalni obvezi." Slavni norveški pisatelj, Jostein Gaarder, avtor bestsellerja: *Zofijin svet*, je že zbudil zanimanje z referatom, s provokativnim naslovom: "Knjige za svet brez bralcev?"

Napovedane so tri panel diskusije. Prvo bo vodila Patricia Crampton

(U.K.), nekdanja predsednica mednarodne žirije za Andersenovo nagrado. Sodelovali bodo nekdanji predsedniki IBBY: Richard Bamberger (Avstrija), Dušan Roll (Slovaška), Miguel Azola (Španija/U.K.), Ronald Jobe (Kanada) in nekdanja podpredsednica IBBY Margaret McElderry (ZDA). Udeležbo na drugi, ki jo bo vodila Renate Raecke, predsednica Nemške sekcije IBBY, so že potrdili Andersenovi nagrajenci: Virginia Hamilton (ZDA), Jörg Müller (Švica), Květa Pacovská (Češka) in Tomi Ungerer (Francija). Na tretjo, ki jo bo vodil Peter Schneck, nekdanji predsednik mednarodne žirije za Andersenovo nagrado (Avstrija), so povabljeni gostje, vidnejši člani IBBY, z raznih kontinentov: Carmen Diana Dearden (Venezuela), Patsy Aldana (Kanada) in Nilima Sinha (Indija).

Na programu so tudi seminarji in okrogle mize, ki so organizirane na različnih krajih. Srečanje avtorjev in prevajalcev bo v baselski Hiši literature, ilustratorjev v Muzeju karikatur in stripa, bibliotekarjev pa v JuKiBu, mednarodni otroški knjižnici.

Seminarske teme so naslednje:

- A. Are Children's Books Still an International Issue? (Današnji pomen mladinske književnosti v mednarodnem prostoru). Na tem seminarju sodeluje mag. Tilka Jamnik s prispevkom: *Using the Web to Motivate Schoolchildren to Read*.
- B. Children's Books for a Better World. (Mladinske knjige za boljši svet).
- C. Children's Reading Promotion Projects. (Projekti za promocijo branja mladih).
- D. Children's Books as a Bridge Between Adults and Children. (Mladinske knjige kot most med odraslimi in otroki).
- E. What is Quality? Promoting Excellence in Children's Books. (Kaj je kvaliteta? Promocija odličnosti v mladinskih knjigah).

Razstave na kongresu:

- Predstavitev 44 Andersenovih nagrajencev 1956 – 2002
- Predstavitev kandidatov za Andersenovo nagrado 2002
- Knjige, predlagane za IBBY častno listo 2002
- Predstavitev nagrajencev z IBBY-Asahi nagrado za promocijo branja
- Revija Bookbird od 1963
- Plakati ob mednarodnem dnevu knjig za otroke 1968 – 2002
- Knjige za prizadete otroke

Publikacije:

Poleg rednih publikacij: IBBY Honour List in tematske številke revije Bookbird, bodo na jubilejnem kongresu še:

- Festschrift, jubilejna publikacija
- The Hans Christian Andersen Awards, s predstavitvijo vseh nagrajencev od 1956
- International Childre's Book Day, s predstavitvijo vseh poslanic in plakatov od 1968
- IBBY-Asahi Reading Promotion Award, s predstavitvijo vseh nagrajenih projektov, od 1988

Pisatelj – gost

Baselska Hiša literature (Basel Literaturhaus) se pridružuje počastitvi jubileja IBBY z imenitno gesto - Writer in Residence (Pisatelj – gost). Tri mesece, od septembra do novembra 2002 bo gostila mladinskega avtorja iz katerekoli države tako, da mu plača prevoz do Basla, bivanje v Baslu in 2.700 CHF žepnine na mesec. Edini pogoj za avtorja je, da komunicira v nemščini, francoščini ali angleščini in je pripravljen sodelovati v programu Hiše literature. Prijave se pošlje Leeni Maissen na sekretariat IBBY.

Slovenska sekcija IBBY je pripravila kandidate za Andersenovo nagrado 2002 in za IBBY častno listo 2002.

Slovenski kandidati za ANDERSENOVO NAGRADO 2002 sta: pisateljica **Svetlana Makarovič**

in

ilustratorica, akademska slikarka **Marija Lucija Stupica**

Mednarodna strokovna žirija za Andersenovo nagrado izbere po enega nagrajenca za celoten pisateljski opus in po enega nagrajenca za celoten ilustratorski opus. Ob kandidaturi smo izpolnili zahteve: 18 članom žirije smo poslali 6 knjig pisateljice Svetlane Makarovič in 5 knjig, ki jih je ilustrirala akademska slikarka Marija Lucija Stupica. Finančni prispevek ob kandidiranju je bil za vsako kandidatko CHF 250.- Za člane žirije smo izdelali tudi dosjeje o avtoricah z utemeljitvijo kandidate, ki jo je za Svetlano Makarovič napisal Andrej Ilc, za Marijo Lucijo Stupica je napisala utemeljitev Maruša Avguštin, z bio-, bibliografijami, ki sta jih izdelali Tanja Pogačar in Darja Lavrenčič Vrabec. Pri likovni izdelavi dosjejev sta sodelovala akad. slikar Matjaž Schmidt in Oskar Wolf. Prevode je napisala Marjeta Gostinčar Cerar.

Andersenova nagrajenca 2002 bosta proglašena na sejmu knjig za otroke, aprila 2002 v Bologni, nagradi pa bosta podeljeni na IBBY kongresu, septembra 2002 v Baslu.

Knjige Svetlane Makarovič, ki smo jih poslali članom žirije:

- Makarovič, Svetlana: Kam pa kam, kosovirja? Il. Matjaž Schmidt. Ljubljana: DZS, 1995. (Kosovirji).
- Makarovič, Svetlana: Sapramiška. Il. Gorazd Vahen. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999. (Svetlanovčki).
- Makarovič, Svetlana: Smetiščni muc in druge zgodbe. Il. Gorazd Vahen. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999. (Svetlanovčki).
- Makarovič, Svetlana: Škrat Kuzma dobi nagrado. Il. Tomaž Lavrič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000. (Svetlanovčki).

- Makarovič, Svetlana: Teta Magda. Il. Zvonko Čoh. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999. (Domen).
- Makarovič, Svetlana: Tacamuca. Il. Gorazd Vahen. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000. (Svetlanovčki).

Knjige z ilustracijami Marije Lucije Stupice, ki smo jih poslali članom žirije:

- Andersen, Hans Christian: Pravljice. Prev. Silvana Orel Kos. Il. Marija Lucija Stupica. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998. (Veliki pravljničarji).
- Grimm, Jakob&Wilhelm: Rdeča kapica. Il. Marija Lucija Stupica. Ljubljana: Prešernova družba, 1999.
- Grimm, Jakob&Wilhelm: Trije možički v gozdu. Il. Marija Lucija Stupica. Ljubljana: Prešernova družba, 2000.
- Hoffmann, E. T. A.: Hrestač in Mišji kralj. Prev. Mojca Kranjc. Il. Marija Lucija Stupica. Ljubljana: DZS, 1996. (Velikanček).
- Wilde, Oscar: Srečni kraljevič. Prev. Ciril Kosmač. Il. Marija Lucija Stupica. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993. (Cicibanov vrtiljak – Velike slikanice).

Slovenski kandidati za IBBY HONOUR LIST 2002 so: pesnik *Niko Grafenauer*, ilustratorica *Lilijana Praprotnik Župančič* in prevajalec *Darko Dolinar*. Priznanje se podeli pisatelju, ilustratorju in prevajalcu za eno delo, ki ni starejše od treh let.

Za vsakega kandidata smo poslali po 7 knjig na sekretariat IBBY in prispevek v višini CHF 75. Dr. Marjana Kobe je napisala utemeljitev kandidature Nika Grafenauerja, Tanja Mastnak je napisala utemeljitev kandidature Lilijane Praprotnik Župančič, Zdravko Duša je napisal utemeljitev kandidature Darka Dolinarja. Prevode je napisala Marjeta

Gostinčar Cerar. Priznanja bodo podeljena na 28. kongresu IBBY v Baslu.

Knjige, ki smo jih poslali na sekretariat IBBY v Basel:

- Grafenauer, Niko: Kadar glava nad oblaki plava. Il. Kostja Gatnik. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000.
- Praprotnik Župančič, Lilijana: Male živali. Il. avtorica. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000.
- Moers, Walter: 13 ½ življenj kapitana Sinjedlakca. Prev. Darko Dolinar. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2000.

Kandidature so finančno podprli in s tem tudi omogočili: Ministrstvo za kulturo RS, Knjižnica Otona Župančiča v Ljubljani in člani sekcije.

Informacije in prijave za kongres dobite na sedežu Slovenske sekcije IBBY:

Slovenska sekcija IBBY
Knjižnica Otona Župančiča
Enota Pionirska knjižnica
Komenskega 9
1000 Ljubljana
Tel.: 01 434 36 31
E-mail: tanja@lj-oz.sik.si

Tanja Pogačar,
 Knjižnica Otona Župančiča,
 Enota Pionirska knjižnica

ŠOLSKE KNJIŽNICE

PEDAGOŠKIM DELAVCEM OB LITERARNEM NATEČAJU 2001-2002 "EVROPA V ŠOLI" "NAŠA ZGODOVINA - NAŠA EVROPSKA PRIHODNOST"

Natečaj "Evropa v šoli" poteka že od leta 1953. "V Sloveniji natečaj organizira 22-članski nacionalni odbor Evropa v šoli, v katerem sodelujejo zainteresirane vladne in nevladne organizacije, ki delujejo na področju izobraževanja, evropskih povezav, mladine ter predstavniki medijev in učitelji iz osnovnih in srednjih šol."¹

Slovenski nacionalni odbor že tretjič po vrsti vabi mlade k razmišljanju o izbrani temi, svoje poglede nanjo pa mladi lahko predstavijo z likovnimi, literarnimi, fotografskimi ali internetnimi stvaritvami.

Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica, v Ljubljani, je tudi letos, torej že drugič po vrsti, nosilka literarnega dela natečaja "Evropa v šoli", ki letos odpira pomembno temo z naslovom "*Naša zgodovina – naša evropska prihodnost*".

Z izbrano temo želi nacionalni odbor vzpodbuditi mlade k razmišljanju o naši skupni evropski preteklosti, dogodkih in ljudeh, ki so zaznamovali našo preteklost in sedanost ter predstavljajo pomembna izhodišča tudi za našo prihodnost. Zavedanje kulturnozgodovinskih povezav iz

preteklosti, ki so ključ za prihodnost, je pomembno tudi za naše skupno življenje v povezani Evropi.

Natečaj ponuja dovolj zanimivih podnaslovov, ki bodo, po našem mnenju, v mladih zlahka zanetili ustvarjalno iskrico in jih vzpodbudili k literarnemu, likovnemu, fotografskemu ali internetnemu ustvarjanju.

Natečaj poteka na regionalnem in nacionalnem nivoju. *Regionalni nosilci* zbirajo prispevke svojih regij **do 1. marca 2002**. Naslove regionalnih nosilcev dobite v publikaciji Natečaj Evropa v šoli. Najboljše regijske prispevke ocenijo *državne komisije*, in sicer **do 20. aprila 2002**. (Za literarni natečaj je to Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica).

Skupni podnaslovi za vse natečaje:

- Z Emoncem na potepu
- Kralja Matjaža sem pocukal za brado
- Ostrorogi Jelen mi je povedal
- Le semkaj, le semkaj! Zažgali bodo čarovnico!
- Sedel sem na knežji kamen
- Stara jadrnica iz preteklosti je priplula na obalo in...
- Koščena piščalka mi je zapiskala skrivnostno pesem iz pradavnine
- Srečal/srečala sem popotnika iz preteklosti, ki je namenjen v prihodnost
- Pisal mi je vojak s soške fronte
- Srednjeveški pisar za računalnikom se čudi
- Prisluhnil sem pogovoru med cekinom in evrom
- Bral sem knjigo prihodnosti
- Harry Potter pri slivniških čarovnicah
- Obiskal/obiskala sem muzej evropske prihodnosti
- Od latinščine do angleščine...kaj pa slovenščina?
- Kar je moj dedek posejal, bodo moji otroci...
- Sedel sem na časovni stroj in...
- Moj dedek (moja babica) je bil svetovljan (je bila svetovljanka)

¹ NATEČAJ Evropa v šoli (3; 2001-2002; Evropa) Naša zgodovina – naša evropska prihodnost. Uredili Liana Kalčina in Nataša Jurišič. Ljubljana: Informacijsko dokumentacijski center Sveta Evrope pri NUK za Nacionalni odbor "Evropa v šoli", 2001.

Pojem zgodovina je v prenesenem smislu tesno povezan s pojmom pripoved oziroma zgodba. Tako imamo tudi mi Slovenci svoje zgodbe v času, svoje prepoznavne mite in svojo preteklost, v kateri nam osupljivo zgodbo lahko zapiska piščalka iz pradavnine, se na grajskem dvorišču odvija napet viteški turnir ali nas mostiščar zapletete v pogovor o usodi našega rodu. V domišljiji se da tudi z Emoncem odpraviti na potep ali pocukati kralja Matjaža za brado. Mogoče je potovati iz preteklosti v prihodnost in nazaj s časovnim strojem in odkrivati razlike, ki jih življenju pripiše čas, medtem ko čakamo na eni izmed njegovih časovnih postaj. Mogoče je prelistati knjigo prihodnosti ali se s srednjeveškim pisarjem uvesti za računalnik. Domišljija ima krila, samo prepustite se ji.

Ob letošnjem literarnem natečaju bi radi še enkrat našli pogoje literarnega razpisa.

Literarna zvrst je prepuščena svobodni izbiri (učenci lahko ustvarijo prozni, pesniški ali dramski tekst, scenarij, lahko se lotijo različnih žanrov: potopisa, detektivke, znanstvene fantastike, fantastike, grozljivke, po obliki so sestavki lahko dnevniki, pisma, grafiti, slikopisi, stripi, lahko so napisani v zabavnem ali resnem tonu.

Vsekakor sestavki ne smejo biti daljši od dveh strani za nižjo stopnjo in največ štiri strani za sestavke za višjo stopnjo OŠ in srednješolce.

Radi bi še enkrat opozorili, da je natečaj literaren in da zato nacionalna komisija tudi pričakuje literarne tekste. Seveda se da ob letošnji temi premišljevati o posameznih poglavjih iz naše nacionalne zgodovine tudi v obliki referatov, projektnih del ali esejev, vendar predlagamo, da naj tako zastavljeni projekti samo motivirajo za pisanje literature, na enak način kot mora vsak dober pisec zgodovinskega leposlovja nujno poznati tudi zgodovinska dejstva,

preden se loti pisanja literature. Koliko srečanj in kramljanj s čisto pravo zgodovinsko vedo je za vas nujno potrebnih, pa naj bo prepuščeno vaši lastni presoji.

Vse o pogojih letošnjega razpisa "Evropa v šoli" boste dobili v že citirani publikaciji ali pa na internetnem naslovu:

http://www.idcse.nuk.si/home_shell.html

Veliko uspeha pri vašem delu vam želimo!

Ida Mlakar,
Knjižnica Otona Župančiča,
Enota Pionirska knjižnica

SPECIALNE KNJIŽNICE

LIBRERIA NAZIONALE MARCIANA

30.11 - 1.12. 2001

**strokovna ekskurzija
Sekcije za specialne knjižnice
ZBDS**

"Ta se živeči ostanek nekdanje slave Beneške države, ne slovi le po čudoviti čitalnici iz XVI. stoletja, kjer sta umetniške sledi pustila znamenita slikarja Tizian in Veronese, ampak je knjižnica hkrati tudi zakladnica starih kodeksov in knjig nastalih v tej bogati trgovski republiki, ki se upravičeno ponasa z večstoletno knjigotrško in tiskarsko tradicijo.

Vendar se na "dolgo pot" ne bomo odpravili le z enim ciljem, saj si bomo ob tej priložnosti še ogledali Padovo,

mesto z veliko umetnostno in kulturno dedščino. Padovska univerza iz leta 1222 je namreč ena najstarejših v Evropi. Za nas pa ne bo zanimiva le zato, ker je na njej med leti 1592 in 1610 predaval Galileo Galilei, ampak, ker so se na njej šolali tudi mnogi Slovenci. V Padovi je občudovanja vreden tudi najstarejši botanični vrt na svetu s knjižnico in herbarijem, kljub temu pa bo nekatere morda še bolj presunila modrina kapele Scrovegni, ki je najobsežnejše in najbolje ohranjeno Giottovo delo ali razkošna bazilika Sv. Antona Padovanskega, saj vanjo vsako leto roma milijone vernikov iz celega sveta. Ker pa bomo prenočevali v samem mestnem središču, bo mogoče to romantično mesto spoznavati tudi ponoči.

Naslednji dan si bomo ogledali palačo univerze z najstarejšim "anatomskim gledališčem" na svetu in tamkajšnjo knjižnico, po ogledih in pred vračanjem proti Sloveniji pa se bomo ustavili še v renesančnem mestu Vincezi, kjer bomo lahko občudovali mojstrovine arhitekta Palladia".

Tako smo nagovorili specialne knjižničarje in kolege iz ostalih knjižnic ter jih povabili na tradicionalno strokovno ekskurzijo Sekcije za specialne knjižnice.

Odziv je bil pričakovan. Vseh štiriinštirideset udeležencev strokovne ekskurzije iz vse Slovenije se je ob vrnitvi strinjalo - *bilo je enkratno*.

Posebej nas je navdušil kolega iz knjižnice Inštituta za novejšo zgodovino, Igor Zemljič, ki se je uspešno preizkusil v vlogi strokovnega vodiča. Hvala gre tudi Italijanskemu inštitutu za kulturo v Sloveniji, ki nam je pomagal pri nakupu vstopnic in organizaciji obiskov.

Fotografije z omenjene strokovne ekskurzije si lahko ogledate na domači strani ZBDS, sekcije, Sekcija za specialne knjižnice.

Za Sekcijo specialnih knjižnic,
Violetta Bottazzo

ČESTITKA

NOV DOKTORAT

Koncem leta 2001 je na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo na Filozofski fakulteti v Ljubljani zagovarjala doktorat z naslovom "*Zgodovinski razvoj knjižne tipografije*" mag. **Klementina Možina**.

Kolegici iskreno čestitamo!

OBVESTILA

LIBRARIES IN THE DIGITAL AGE (LIDA) 2002

*Dubrovnik, 21. - 26. maj
2002*

Maja letos bo v Dubrovniku že tretji mednarodni seminar *Libraries in the Digital Age (LIDA)*. Letos bosta na seminarju dve osnovni temi: *iskanje informacij; praksa in raziskovanje informacijskih služb in uslug v digitalnem okolju*.

Seminar bo potekal v Interuniverzitetnem centru Dubrovnik (Interuniversity Center Dubrovnik). Na seminarju bo sodelovalo enajst vabljenih predavateljev in štirinajst predavateljev iz ZDA, Finske, Švedske, Danske, Velike Britanije, Nizozemske, Francije, Italije in Hrvaške. Na seminarju bo dvajset predavanj, šest delavnic in dva tutoriala (učna ura, praktične vaje) ter ena panelna razprava.

Prvi del seminarja, katerega tematika je iskanje informacij, se bo začel z dvema tutorialoma: Tefko Saračević: *Perspectives of information science in a digital age* in Peter Ingwersen: *From bibliometrics to webometrics : from citations to links*. Seminar se bo nadaljeval s predavanji znanih predavateljev: Peter Ingwersen: *Integrating Information Seeking & Retrieval*, Kalervo Jaervelin: *Perspectives of laboratory-based IR research*, Pertti Vakkari: *Models for information seeking and IR*, Peiling Wang: *Research on Web searching: user modelling and system design*, Katriina Bystroem: *Information and information sources in a task context*, te P. Ingwersen & K. Jaervelin: *Performance indicators for IS&R*. V tem delu seminarja so predvidene naslednje delavnice: Nick Belkin: *Interactive IR evaluation methods*, Carol Kuhlthau: *Longitudinal study methods in IS&R*, P. Wang: *Making sense of the observation: coding and mining qualitative data* te P. Vakkari: *Relevance assessments – which criteria*. Ta tematska skupina se bo zaključila s panelno razpravo: *Research questions and methodology for IS&R*.

V drugi tematski celoti o informacijskih službah in uslugah v digitalnem okolju, s posebnim poudarkom na projektih, ki trenutno potekajo, so predvidena predavanja znanih predavateljev Tefka Saračevića, Christine Borgman, Sande Erdelez, Marije Dalbello in izbranih del, ki so bili prijavljeni Programskemu odboru do 15. januarja.

Strokovni del programa bo obogaten s številnimi kulturnimi in drugimi zanimivimi dogodki - koncert v Kneževi palači, obisk dubrovniških knjižnic, skupna večerja vseh sodelujočih ter celodnevni izlet. Na seminarju bo predstavljen tudi prevod knjige Christine Borgman *Od Gutenbergova izuma do globalne informacijske infrastrukture*.

Organizacijo tega, sedaj že tradicionalnega srečanja vseh, ki jih zanimajo novi dosežki in razvoj digitalnih knjižnic, so letos podrli Ministarstvo znanosti i tehnologije, Ministarstvo kulture, Ameriška ambasada in nekaj podjetij.

Več informacij o letošnjem in preteklih seminarjih LIDA lahko najdete na web straneh Odsjeka za informacijske znanosti, Filozofski fakultet u Zagrebu, URL: <http://www.ffzg.hr/infoz/lida>.

Sanjica Faletar

PROŠNJA ZA POMOČ

Z Gimnazije Ormož smo dobili pismo s prošnjo za pomoč pri pridobivanju gradiva za šolsko knjižnico.

Gimnazija Ormož je mlada šola, saj deluje šele četrto leto in v letošnjem letu imamo prve maturante. V teh treh letih delovanja smo gostovali v prostorih osnovne šole Ormož in poskrbeli za knjige, ki jih dijaki potrebujejo za domače branje, tekmovanja in strokovno literaturo učiteljem. V novembru 2001 smo se preselili v lastne prostore, kjer imamo tudi veliko knjižnico. Cilj, ki smo si ga zastavili je, da knjižnica v šoli postane center informacij in izobraževanja, vas prosimo, da nam po svojih močeh pomagate, saj bomo veseli vsake knjige.

Marjana Surič,
ravnateljica Gimnazije Ormož

POPRAVEK

Zaradi naglice pri povzemanju in urejanju podatkov o prejemnikih Čopovih diplom, sta v objavljenih utemeljitvah (Knjižničarske novice 11(2001)11/12) ostali dve napaki, ki ju želimo popraviti, in sicer:

ALJA BRATUŠA: strokovni vodja Občinske matične knjižnice v Žalcu do 1993-1995, sedaj zaposlena na Osnovni šoli Polzela.

MAJA ŽUMER: vodja Bibliotekarskega razvojnega centra v Nuku do konca leta 2000.

Kolegicama se zaradi nenatančnosti pri navajanju podatkov iskreno opravičujemo.

Mihael Glavan

PRILOGA

V prilogi objavljamo podatke o delovanju **slovenskih visokošolskih knjižnic v letu 2000**, ki jih je pripravila *mag. Helena Pečko Mlekuš*, svetovalka za visokošolske knjižnice v Državni matični službi za knjižničarstvo NUK.

DEŽURNI KNJIŽNIČAR

NOVICE IZ KNJIŽNICE PREŽIHOV VORANC LJUBLJANA

Fotografska razstava Dušana Webra "Obrazi Tibeta"

Dušan Weber je bil rojen 21.3. 1958 v Ljubljani. Študiral je na Fakulteti za šport v Ljubljani in je zaposlen kot športni pedagog. Z apelinizmom se ukvarja že več kot 25 let in je opravil številne vrhunske vzpone v domačih in tujih gorah. Bil je udeleženec številnih alpinističnih odprav med drugim tudi nedavne odprave na južno ameriško Aconcagua. Od leta 1986 je član Gorske reševalne službe Slovenije, kjer se je specializiral za vodnika reševalnega psa in reševanje v plazovih ter ruševinah. Bil je tudi aktivni udeleženec nedavne reševalne odprave v Turčiji, ki je po rušilnem potresu v zahodni Turčiji delovala v sklopu mednarodnih reševalnih enot specializiranih za iskanje preživelih izpod ruševin. Poleg aktivnosti povezanih z gorsko reševalno službo se aktivno ukvarja tudi z gorskim vodništvom in organizacijo komercialnih odprav v Himalaji kot tudi drugih gorstvih sveta.

Odprtje razstave sta glasbeno obogatila Matija Solce na harmoniki in flavtistka Ksenja Kohek. Spremne besede k razstavi je imel umetnostni zgodovinar France Zupan.

Odprtje fotografske razstave Dušana Webra je bilo v ponedeljek, 14. januarja 2002, ob 18. uri v galerijskem prostoru Knjižnice na Tržaški 47/a v Ljubljani. Razstava bo odprta od 14. januarja 2002, do 9. februarja 2002. Ogled je možen vsak dan ob 8. do 19. ure (ob sobotah do 13. ure). Vljudno vabljeni!

Marko Lakovič

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE A. T. LINHARTA RADOVLJICA

Prireditve v januarju 2002

TORKOVI VEČERI **5. 2.**

vedno ob 19.30

"Slovensko Tolkienovo društvo Gil-Galad"

Svojo dejavnost nam bodo predstavili domači častilci pisatelja Johna R. R. Tolkiena, ki so zbrani v Tolkienovem društvu Gil-galad. Na ogled bodo knjige iz društvene knjižnice, slike in razni rekviziti (orožje, maske, zastave).

19. 2.

"Treking Nepal 2001"

Na treking po nepalski Himalaji nas bo ob diapozitivih in prijetni glasbi popeljal Rado Urevc.

- 26. 2.** "I Ching - knjiga spremembe"
Znamenito kitajsko knjigo, ki s pomočjo sistema 64 heksagramov opisuje cikel vesoljnega spreminjanja, nam bo predstavila Mila Ivanovič.
- četrtek, 21. 2.** **Pogovor o knjigah ob 10.30**
Vsak tretji četrtek v mesecu se srečujemo in pogovarjamo o zanimivih novih in malo manj novih knjigah. Vabljeni!
- OTROŠKE PRIREDITVE četrтки ob 17.00**
- 7. 2.** "Turjaška Rozamunda" (France Prešeren); lutkovna igrice za otroke, stare vsaj 4 leta. Gostuje Lutkovno gledališče Fru-Fru iz Ljubljane.
- 14. 2.** "Zajčja zgodba" (Fred Rodrian). Pravljičica za otroke, stare vsaj 3 leta, bo uprizorila Alenka Bole Vrabec.
- 21. 2.** "Volk in 7 kozličkov" (J. in W. Grimm). Lutkovno igrice za otroke, stare vsaj 3 leta, bodo pripravili otroci iz Lutkovne delavnice Vrtca Bled pod mentorstvom vzgojiteljic Romane Berce in Majde Soklič.
- 28. 2.** "Hvaležni medved" (slovenska ljudska). Pravljično uro za otroke, stare vsaj 3 leta, bo pripravila Gusti Pavlič.
- 4. - 28. 2.** "Rišemo in oblikujemo v zimskem času"
Razstava likovnih izdelkov otrok iz oddelkov podaljšanega bivanja OŠ A. T. Linhartar Radovljica.
- ves mesec** **Otroška ilustracija meseca**
V sodelovanju z Galerijo Šivčeva hiša smo pripravili razstavo originalne ilustracije in knjig ilustratorja Marjana Mančka.

KNJIŽNICA LESCE

- "Ustvarjalnost mladih"**
Učenci oddelka podaljšanega bivanja OŠ F. S. Finžgarja Lesce so pod mentorstvom Tanje Mencinger ustvarjali izdelke na temo: "Zima nam je prinesla mrzle dni, nas pa greje spomin na toplejše dni". Svoje likovno izražanje s plakatom, ročne lutke in hiške iz naravnih materialov pa bodo predstavili učenci 4. B razreda OŠ F. S. Finžgarja Lesce z mentorico Janušo Avguštin.
- ves mesec** **"Nagradno vprašanje za otroke"**
Vsak mesec poiščemo najbolj brane mladinske knjige in postavimo nagradno vprašanje. Če želite sodelovati, se dobimo v knjižnici!

KNJIŽNICA BLAŽA KUMERDEJA BLED

- PRAVLJICA ZA OTROKE vsak 3. petek v mesecu ob 17.00**
- 15. 2.** "Volk in 7 kozličkov" (J. in W. Grimm). Lutkovno igrice za otroke, stare vsaj 3 leta, bodo pripravili otroci iz Lutkovne delavnice Vrtca Bled pod mentorstvom vzgojiteljic Romane Berce in Majde Soklič.

BLEJSKI VEČER

15. 2.

vsak 3. petek v mesecu ob 19.30

"Ekošola kot način življenja"

Ekoribice z učiteljicama Nušo Poljanec in Meri Poklukar iz podružnične šole Ribno vas vabijo na predstavitev svojega dela in projekta "Ekošola kot način življenja". V lanskem šolskem letu so raziskovali kakovost vod v Ribnem in okolici, letos pa v nadaljevanju projekta raziskujejo vodo kot vir energije nekoč in danes. Iz pogovorov z babicami, dedki in starejšimi krajani so ugotovili, da so naravo včasih bolj spoštovali, cenili in upoštevali, zato so ribenski ekošolci skupaj s starši in učiteljicami sklenili, da bodo v odnosu do narave posnemali svoje prednike in k temu vzpodbujali tudi druge.

ves mesec

"Moja prva knjiga od zamisli do izvedbe"

Učenci 4. A razreda OŠ Frana Saleškega Finžgarja iz Lesc so z mentorico Mojco Slivnik ustvarjali pri pouku. Nastale so prave knjige, praktični klobučki in še marsikaj.

ves mesec

Otroška ilustracija meseca

V sodelovanju z Galerijo Šivčeva hiša smo pripravili razstavo originalne ilustracije in knjig ilustratorke Mojce Cerjak.

ves mesec

"Nagradno vprašanje za otroke"

Vsak mesec poiščemo najbolj brane mladinske knjige in postavimo nagradno vprašanje. Če želite sodelovati, se dobimo v knjižnici!

KNJIŽNICA BOHINJSKA BISTRICA

OTROŠKE PRIREDITVE *četrтки ob 17.00*

6. 2.

"Turjaška Rozamunda" (France Prešeren); lutkovna igrica za otroke, stare vsaj 4 leta. Gostuje Lutkovno gledališče Fru-Fru iz Ljubljane.

13. 2.

"Hvaležni medved" (slovenska ljudska). Pravljичno uro za otroke, stare vsaj 3 leta, bo pripravila Gusti Pavlič.

ves mesec

"Pust krivih ust"

Razstava pustnih mask, ki so jih izdelali učenci iz oddelkov podaljšanega bivanja OŠ F. S. Finžgarja Lesce pod mentorstvom Bojane Novak.

ves mesec

Otroška ilustracija meseca

V sodelovanju z Galerijo Šivčeva hiša smo pripravili razstavo originalne ilustracije in knjig ilustratorja Zvonka Čoha.

ves mesec

"Nagradno vprašanje za otroke"

Vsak mesec poiščemo najbolj brane mladinske knjige in postavimo nagradno vprašanje. Če želite sodelovati, se dobimo v knjižnici!

KNJIŽNICA MIRANA JARCA NOVO MESTO
in
GALERIJA BOŽIDAR JAKAC IZ KOSTANJEVICE NA KRKI

Vas prisrčno vabita

v četrtek, 7. februarja 2002, ob 18. uri v prostore hotela Krka v Novem mestu na predstavitev monografije o izjemnem slovenskem grafiku Bogdanu Borčiču. Z avtorico knjige Barbaro Borčič in umetnikom Bogdanom Borčičem ter sodelavci se bo pogovarjal novinar in ljubitelj umetnosti Tone Gošnik.

Umetnik Bogdan Borčič je ob izidu knjige svoj celotni grafični opus, ki obsega 809 del, podaril Galeriji Božidar Jakac. O pomenu donacije bo spregovoril ravnatelj Galerije Božidar Jakac iz Kostanjevice na Krki gospod Bojan Božič.

V glasbenem delu programa bodo nastopili učenci Glasbene šole Marjana Kozine, Urša Kapš pod mentorstvom Ivica Ivanovića ter duet Pija Zorko in Darja Župančič po mentorstvom Petre Božič in Ivanke Benković.

Vljudno vabljeni!

SLOVENSKE VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE V LETU 2000

1. UVOD

Državna matična služba za knjižničarstvo v NUK je tudi za leto 2000 zbrala podatke o delovanju slovenskih visokošolskih knjižnic. Predstavljeni so v tiskani publikaciji Dejavnost visokošolskih knjižnic v letu 2000 (Slovenske knjižnice v številkah; 11), tabele pa so dostopne tudi na spletnih straneh NUK (<http://www.nuk.uni-lj.si> - KIS Slovenije-Slovenske knjižnice v številkah).

Prikazano je delovanje 54 visokošolskih knjižnic v Sloveniji (ene manj kot v predhodnem letu, ker je Knjižnica Inštituta za delo pri Pravni fakulteti prenehala delovati). Dodani sta dve tabeli: o računalniški opreми in uporabi računalniške opreme v knjižnici.

Podatki, ki jih posredujejo knjižnice, se v glavnem nanašajo na "input": na knjižnično zbirko in letni prirast gradiva; število odpisanih enot, število naročenih naslovov serijskih publikacij, uporabnikov, izposojevališč, zaposlenih, na prihodke knjižnice ter višino sredstev za nakup gradiva. "Output" pa prikazujejo podatki o izposoji (na dom, v knjižnici, medknjižnični izposoji in posoji) ter kopiranju gradiva.

Pri interpretaciji podatkov je potrebno upoštevati, da:

- nekatere knjižnice niso odgovorile na vsa vprašanja, nekatere so posredovale skupne seštevke ali pa za svoje storitve (izposoja, kopiranje gradiva) ne zbirajo podatkov in so posredovale le ocene,
- statistični podatki, ki prikazujejo delovanje knjižnice v določenem letu, niso nujno povezani s kakovostjo njenih storitev; dejstvo, da je prirast gradiva v neki knjižnici dvakrat večji kot v drugi ne pomeni, da ta knjižnica nudi svojim uporabnikom tudi dvakrat bolj kakovostne storitve,
- bi za poglobljeno analizo dejavnosti knjižnic morali upoštevati poslanstvo, ki ga opravljajo (osrednje knjižnice za določena področja), okolje, v katerem delujejo, meriti kakovost njihovih storitev, (jo primerjati s kakovostjo v predhodnih letih in z drugimi knjižnicami, ki delujejo v podobnem okolju in opravljajo podobno poslanstvo) ter ugotoviti, kako uspešne so pri uresničevanju zastavljenih ciljev in kako učinkovito izkoriščajo vložene vire.

V prispevku je prikazan kratek pregled delovanja visokošolskih knjižnic za leto 2000 ter nekateri kazalci (razmerja), ki so povzeti po LIBECON-ovi metodologiji in ki omogočajo mednarodno primerljivost knjižnic.

Knjižnice, ki posredujejo poročila o svojem delovanju, so razdeljene po naslednjih skupinah:

- visokošolske knjižnice Univerze v Ljubljani (UL)	39 knjižnic
- Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK)	1 knjižnica
- Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani (CTK)	1 knjižnica
- visokošolske knjižnice Univerze v Mariboru (UM)	8 knjižnic
- druge visokošolske knjižnice - knjižnice samostojnih visokošolskih zavodov ter Knjižnica Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani (DRUGE)	5 knjižnic

Pri podatkih o dejavnosti NUK je potrebno upoštevati, da opravlja funkcijo nacionalne in univerzitetne knjižnice.

V preglednicah so podatki za Univerzitetno knjižnico v Mariboru (UKM) ter ostale knjižnice Univerze v Mariboru (UM) predstavljeni ločeno.

2. PODATKI O DELOVANJU KNJIŽNIC

	UL	NUK	CTK	UKM	UM	DRUGE
število knjižnic	39	1	1	1	7	5
ZBIRKA						
knjižnična zbirka - skupaj	2.546.245	2.286.451	292.883	818.125	387.102	36.201
od tega neknjižno gradivo	285.258	889.305	446	160.941	37.808	578
serijske publikacije – naročeni naslovi	8.190	3.192	1.443	4.595	1.974	302
od tega serijske publikacije v elektronski obliki	152	134	121	62	96	3
knjižnična zbirka –prirast skupaj	70.797	34.141	9.670	23.342	19.278	4.628
od tega neknjižno gradivo –prirast	8.106	9.306	144	2.194	1.674	254
odpis	4.786	42	792	879	2.273	26
UPORABNIKI						
člani*	61.444	10.535	14.431	22.709	21.252	2.538
potencialni uporabniki – študentje	56.855				21.574	3.166
potencialni uporabniki – učitelji, raziskovalci	3.141				1.105	203
vsi potencialni uporabniki	59.996				22.679	3.369
OBISK, IZPOSOJA						
obisk	699.891	174.734	208.329	308.622	296.769	19.893
število izposojevališč	64	3	2	1	7	5
izposoja na dom in v knjižnici	1.538.989	241.177	318.203	785.405	273.100	33.970
medknjižnična izposoja - izposoja	12.351	1.891	9.225	3.758	3.038	387
medknjižnična izposoja - posoja	19.931	6.326	4.740	5.532	1.402	211
ZAPOSLENI						
strokovni delavci	146	89	38	50	27	8,5
drugi delavci	40,5	48	14	33	8,5	0
vsi zaposleni	186,5	137	52	83	35,5	8,5
RAČUNALNIŠKA OPREMA						
PC za uporabnike	173	47	7	7	45	14
SREDSTVA						
sredstva za nakup gradiva (v 1000 SIT)	592.669	104.996	167.697	54.400	122.912	17.994

Tabela 1 Podatki o dejavnosti visokošolskih knjižnic v letu 2000

* člani - individualni uporabniki knjižnice

3. KAZALCI

kazalec (razmerje)	UL	NUK	CTK	UKM	UM	DRUGE
število članov na izposojevališče	960	3.512	7.216	22.709	3.036	508
število izposojenih enot na izposojevališče	24.047	80.392	159.102	785.405	39.014	6.794
število enot celotne knjižnične zbirke na člana	41	217	20	36	18	14
število naročenih naslovov serijskih publikacij na 1000 članov	133	303	100	202	93	119
prirast gradiva (število enot) na člana	1,2	3,2	0,7	1,0	0,9	1,8
število izposojenih enot na člana	25	23	22	35	13	13
število izposojenih enot na zaposlenega	8.252	1.760	6.119	9.463	7.693	3.996
število obiskov na člana knjižnice	11	17	14	14	14	8
sredstva za nakup na enoto (prirasta) gradiva (v SIT)	8.371	3.075	17.342	2.331	6.376	3.888
sredstva za nakup gradiva na člana knjižnice (v SIT)	9.646	9.966	11.621	2.396	5.784	7.090
število članov na 1 osebni računalnik	355	224	2.062	3.244	472	181

Tabela 2 Kazalci delovanja visokošolskih knjižnic za leto 2000

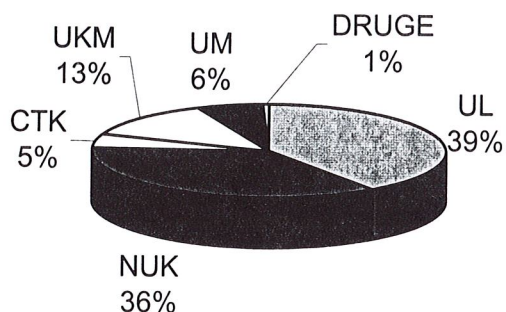
4. CELOTNA KNJIŽNIČNA ZBIRKA

Diagram 1 Lastništvo celotne knjižnične zbirke

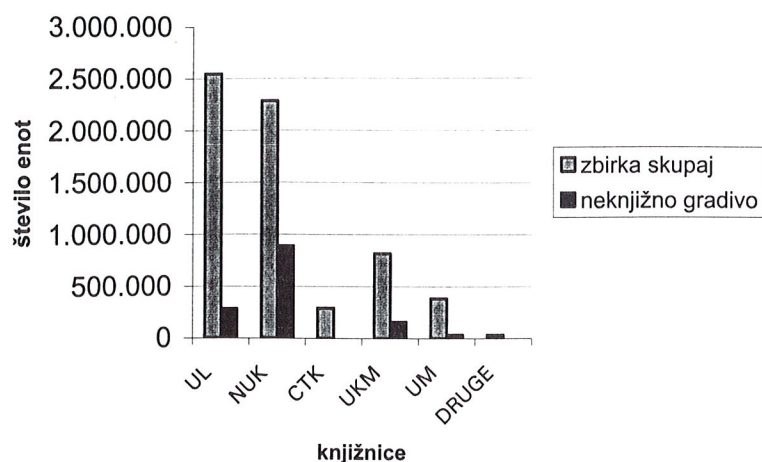

Diagram 2 *Knjižnična zbirka in neknjižno gradivo po knjižnicah*

Celotna knjižnična zbirka vseh slovenskih visokošolskih knjižnic je konec leta 2000 obsegala 6.367.007 enot.

Najobsežnejša je zbirka knjižnic Univerze v Ljubljani - 2.546.245 enot (39%), sledi NUK 2.286.451 enot (36%), UKM 818.125 enot (13%), knjižnice UM 387.102 enot (6%), nato CTK 292.883 enot (5%) ter DRUGE knjižnice 36.201 enot (1%). Pri neknjižnem gradivu pa je na prvem mestu NUK (889.305 enot), ki je konec leta 2000 imela v svoji zbirki 65% neknjižnega gradiva v vseh slovenskih visokošolskih knjižnicah.

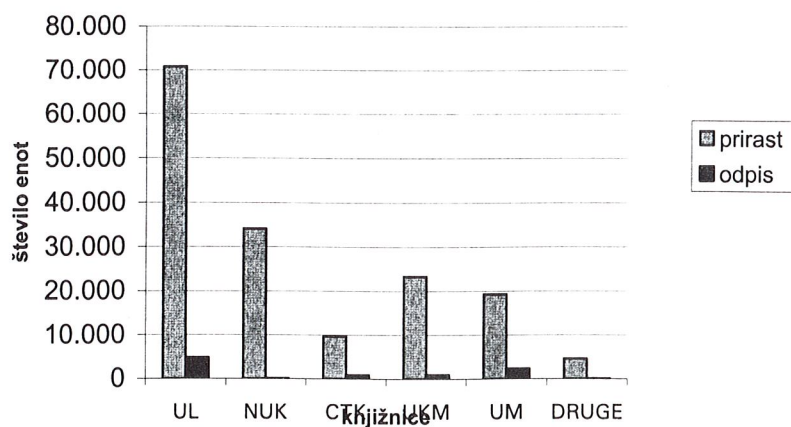

Diagram 3 *Prirast in odpis gradiva po knjižnicah*

Prirast gradiva vseh knjižnic je v letu 2000 obsegal 161.856 enot.

Največji prirast gradiva je bil v knjižnicah UL (70.797 enot ali 44%), sledi NUK (34.141 enot ali 21%), UKM (23.342 enot ali 14%), knjižnice UM (19.278 enot ali 12%) ter CTK (9.670 enot ali 6%) in DRUGE knjižnice (4.628 enot ali 3%).

V letu 2000 so slovenske visokošolske knjižnice skupaj odpisale 8.798 enot, kar predstavlja 0,14% celotne knjižnične zbirke. Najobsežnejši odpis so izvedle knjižnice UL (4.786 enot), knjižnice UM so odpisale 2.273 enot, UKM 879 enot, CTK 792 enot, precej manj pa NUK (42 enot) in DRUGE knjižnice (26 enot).

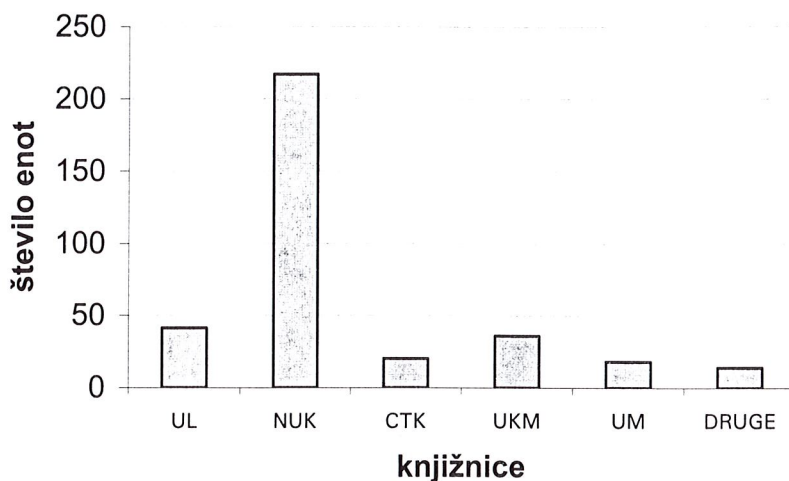

Diagram 4 Število enot knjižnične zbirke na člana knjižnice

Največje število enot celotne knjižnične zbirke na člana knjižnice je v NUK (217 enot), najmanjše pa pri drugih knjižnicah (14), v UKM je število enot na člana 36, v knjižnicah UL 41, v CTK pa 20 enot na člana knjižnice.

5. SREDSTVA ZA NAKUP GRADIVA

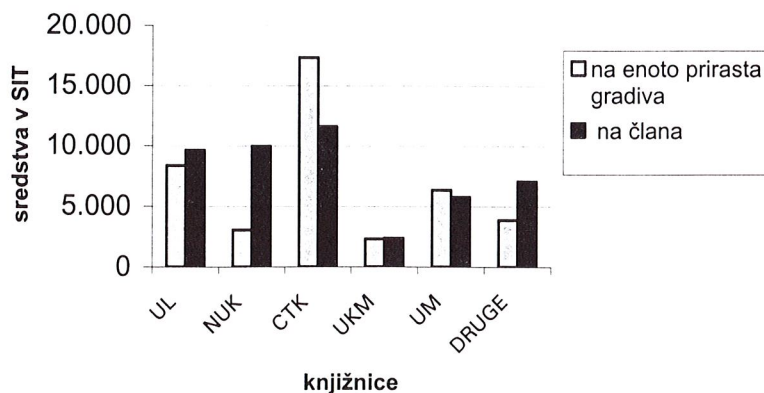

Diagram 5 Sredstva za nakup gradiva - na enoto (prirasta) gradiva ter na člana knjižnice

Če izvzamemo NUK, je v letu 2000 porabila največ sredstev na enoto (prirasta) gradiva CTK (17.342 SIT) vse ostale knjižnice pa precej manj (knjižnice UL - 8.371 SIT, knjižnice UM - 6.375 SIT, DRUGE knjižnice - 3.888.SIT ter UKM - 2.331 SIT). CTK je imela tudi največjo porabo sredstev za nakup gradiva na člana knjižnice - 11.621 SIT), sledijo knjižnice UL (9.646 SIT), DRUGE knjižnice (7.090 SIT), knjižnice UM (5.784 SIT) ter UKM (2.396 SIT).

Knjižnice UL so porabile 10.424 SIT na študenta, knjižnice UM in DRUGE knjižnice pa še manj (5.697 SIT oziroma 5.684 SIT).

6. IZPOSOJA IN MEDKNJIŽNIČNA IZPOSOJA

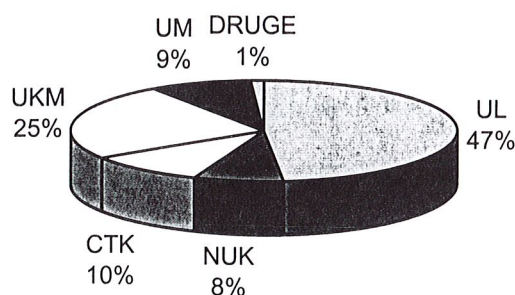

Diagram 6 *Izposoja v knjižnici in na dom po knjižnicah*

V letu 2000 je bilo v vseh slovenskih visokošolskih knjižnicah skupno izposojenih 3.190.844 enot v knjižnici in na dom.

Največje število izposojenih enot so imele knjižnice UL (1.538.989 enot ali 47% celotne izposoje), sledi UKM (785.405 enot ali 25%), CTK (318.203 enot ali 10%), knjižnice UM (273.100 enot ali 9%), NUK (241.177 enot ali 8%) ter DRUGE knjižnice (33.970 enot ali 1% celotne izposoje).

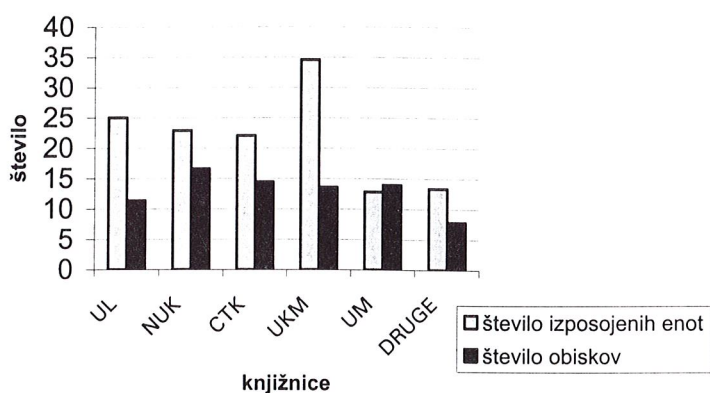

Diagram 7 Število izposojenih enot in število obiskov na člana knjižnice

Največje število enot so si izposodili člani UKM (35), sledijo knjižnice UL (25 izposojenih enot na člana), NUK (23), CTK (22) ter knjižnice UM in druge knjižnice (13).

Za vsakega člana knjižnic UL je za leto 2000 zabeleženih 11 obiskov, za člana NUK 17 obiskov, za člana CTK, UKM in knjižnic UM po 14 obiskov ter za člane DRUGIH knjižnic 8 obiskov.

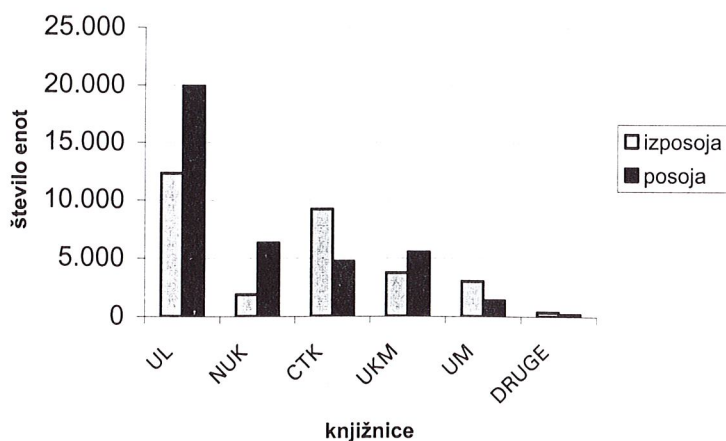

Diagram 8 Medknjižnična izposoja in posoja po knjižnicah

Celotna medknjižnična izposoja je v letu 2000 obsegala 68.792 enot (izposoja 30.650 enot, posoja 38.142 enot).

Knjižnice UL, UKM ter NUK imajo večje število posojenih enot glede na celotno medknjižnično izposajo (UL -62%, UKM -60%, NUK-77% celotnega obsega

medknjižnične izposoje), nasprotno pa imajo CTK, knjižnice UM in DRUGE knjižnice večje število izposojenih enot iz drugih knjižnic (CTK 66%, UM 69%, DRUGE 65% celotnega obsega medknjižnične izposoje).

7. ZAPOSLENI

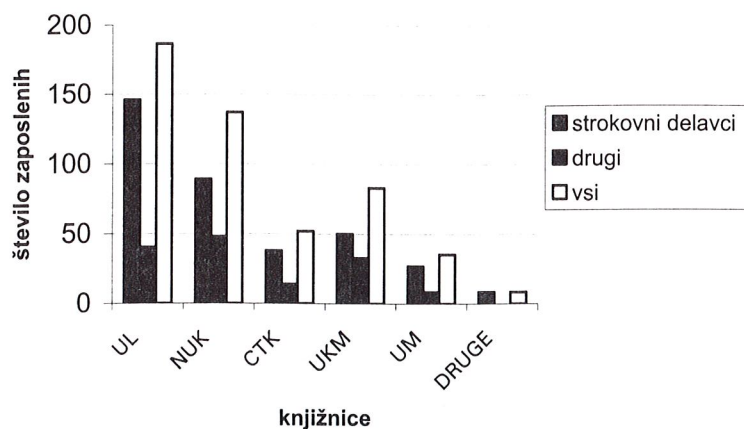

Diagram 9 Strokovni in drugi delavci po knjižnicah

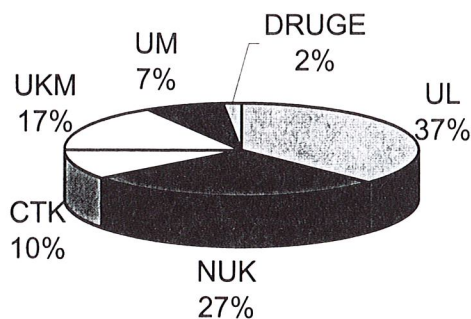

Diagram 10 Vsi zaposleni po knjižnicah

V vseh knjižnicah je bilo leta 2000 skupno število zaposlenih 502,5.

V vseh knjižnicah je bilo večje število strokovnih kot drugih delavcev, v knjižnicah UL je bilo 146 (78%) strokovnih in 40,5 drugih (22%); v NUK 89 strokovnih (65%) ter 48 drugih (35%); v CTK 38 (73%) strokovnih in 14 (27%) drugih; v knjižnicah UM 27 strokovnih (76%) in 8,5 drugih delavcev (24%); v DRUGIH knjižnicah pa so imeli zaposlene samo strokovne delavce. V UKM je bilo od skupno 83 zaposlenih 50 strokovnih (60%) in 33 drugih delavcev (40%).

8. RAČUNALNIŠKA OPREMA

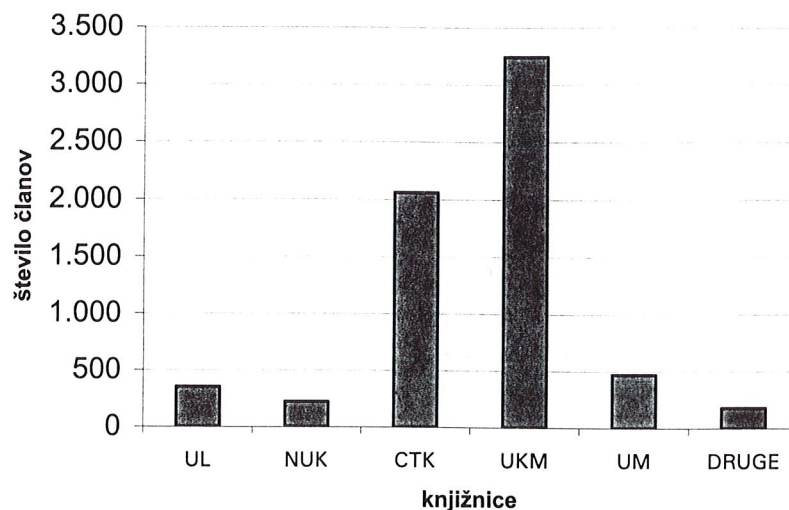

Diagram 11 *Število članov knjižnice na 1 osebni računalnik*

Če pogledamo podatke o osebnih računalnikih, ki so bili v letu 2000 namenjeni uporabnikom knjižnic – skupno število le-teh je bilo 293, ugotovimo precej nezadovoljivo stanje. V DRUGIH knjižnicah je lahko uporabljalo 1 osebni računalnik 181 članov, v NUK 224, v knjižnicah UL 355 članov, v knjižnicah UM 472 člana, v CTK 2.062 ter UKM 3.244 članov.

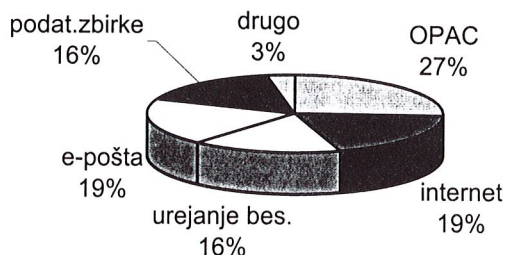

Diagram 12 *Uporaba računalniške opreme po knjižnicah*

Iz podatkov o tem, za katere namene so knjižnice uporabljale računalniško opremo je razvidno, da je na prvem mestu pregledovanje online javno dostopnega kataloga - OPAC(1239 odgovorov ali 27%) ter za elektronsko pošto (936 odgovorov ali 19%) in internet (933 odgovorov ali 19%), nekaj manj pa za urejanje besedil (791 odgovorov 16%) ter za iskanje po podatkovnih zbirkah (782 odgovorov ali 16%).

9. ZAKLJUČEK

Knjižnice so v svojih poročilih o delu v letu 2000 navedle veliko novosti, ki so namenjene boljši kakovosti storitev, ki jih nudijo uporabnikom:

- avtomatizirana izposoja v sistemu COBISS (v študijskem letu 2000/2001 jo je uvedlo še 10 knjižnic),
- 1 knjižnica (CTK) omogoča uporabo knjigomata ter rezervacije gradiva prek spletnih strani knjižnice,
- enotna izkaznica: na Biotehniški fakulteti so uvedli enotno člansko izkaznico v vseh knjižnicah (v študijskem letu 2001/2002 pa tudi v ostalih knjižnicah UL),
- dostop do elektronskih virov informacij (do e-revij oziroma polnih besedil člankov s pomočjo različnih informacijskih servisov), združevanje knjižnic v konzorcije za ugodnejše pogoje dostopa in plačila,
- elektronske publikacije na spletnih straneh knjižnic (bilten novosti, diplomske naloge),
- med opremo, ki so jo pridobile knjižnice je 37 osebnih računalnikov,
- preselitev treh knjižnic v nove, sodobnejše prostore.

mag. Pečko Mlekuš Helena,
Državna matična služba za knjižničarstvo,
NUK